

Nieuwsbrief WBG Waalwijk e.o.

Twaalfde jaargang, nummer 4 2021

Weidevogelbeschermingsgroep Waalwijk
werkzaam in de gemeenten Waalwijk en Heusden
onder begeleiding van het Brabants Landschap

Coördinatoren: Harry Keijzer
tel. 06-14577845
hgkeijzer@gmail.com

Henk Bergmans
tel. 0416-338856
h.th.bergmans@home.nl

3 juli 2021

Het weidevogelseizoen 2021 is al weer voorbij

Net als vorig jaar, werden we ook dit jaar met de beperkingen door het coronavirus voor ons beschermingswerk geconfronteerd. Gelukkig waren we er al een beetje aan gewend, maar het bleef heel vervelend constant de veiligheidsregels in acht te moeten nemen. Ik denk dat we daar wel in zijn geslaagd. Alle groepen hebben hun werk kunnen doen en bijgedragen aan het seizoenresultaat 2021. Net als vorig jaar is het resultaat helaas weer beduidend minder, dat wil zeggen wat het aantal legsels betreft. De predatieverliezen waren nu gelukkig wat lager.

Meerdere leden kampten met wat persoonlijke beperkingen en Tiny Kuijten zelfs met zeer ernstige hartproblemen. Gelukkig is hij herstellende en heeft hij onlangs deel kunnen nemen aan de afsluitingsuitje van zijn groep.

Met de eerdere 3 nieuwsbrieven hebben we jullie geïnformeerd over de ervaringen en resultaten van onze afzonderlijke groepen en die van de totale groep. We doen dat ook weer met deze vierde en laatste brief van dit seizoen, waarbij we ons vooral richten op het eindresultaat.

Zoals uit de 'Boerenlandvogelmonitor' blijkt, hebben inmiddels alle groepen hun laatste legselresultaten op de site ingevoerd. Lopende het seizoen heeft Antoon Muskens regelmatig de ingevoerde gegevens nagelopen, waar nodig geholpen of bijgestuurd en in overleg met de gegevensinvoerder correcties aangebracht. Inmiddels heeft hij ook de eindcontrole uitgevoerd. De legselgegevens voor het jaarverslag 2021 van onze groep liggen daardoor nu ook al bij het Brabants Landschap.

We begonnen met een vrij koud voorjaar met zo nu en dan ook behoorlijk wat neerslag. De laatste lenteweek, maar vooral de eerste zomerweek gaf mooi zonnig weer. Daarna was het in juni een beetje kwakkelen. Onze agrariërs hadden over het algemeen weinig te klagen over het weer. Voor de kieviten, en vooral de pullen uit de eerste legselronde (2^e helft april), was het moeilijk om aan voldoende voedsel te komen door kou, regen en weinig insecten. Dat heeft dan ook slachtoffers veroorzaakt.

Na jarenlang meer dan tweehonderd nesten te hebben gevonden, zaten we daar vorig jaar, met 195 stuks, net onder. Die dalende lijn heeft zich dit jaar doorgezet. We bleven steken op 149 legsels. Groep 2 van Ad Hooijmaijers (Waalwijk West) scoorde er dit jaar 75, de andere groepen samen 74. Voor de meeste groepen zette de vorig jaar ook al

Kievit man

Kievit vrouw met pullen

foto's Gerard van Mierlo

geconstateerde terugval door. Verder in deze nieuwsbrief komen we op de aantallen en ook op de aspecten verlies- en uitkomstpercentage terug.

Wat verlies betreft willen we graag even melding maken van het volgende:

Eén van de agrariërs waar de groep van Harry loopt belde hem met de vraag "Weten jullie als weidevogelbeschermers ook iets tegen het **wegpikken van pas gezaaide maïs door kraaien**? Wat was het geval? Niels van Engelen, biologische varkensboer, had maïs gezaaid (onbehandelde) en het bleek dat de kraaien hier massaal op af kwamen. Na wat overleg kwam de optie bejagen bovendrijven, hoewel de resultaten daarvan ook niet geweldig zijn. Harry bezorgde hem een adres om met een regionale jager in contact te komen. De jager adviseerde hem niet te bejagen, maar met nep kraaien (levensgroot van kunststof) te werken. Zelf kwam Niels nog op het idee verspreid over de akker stokken te plaatsen met daaraan, aan touwtjes, glinsterende cd'tjes. Eén en ander bleek goed te werken, maar helaas slechts tijdelijk. Daarom zette hij er na enkele dagen ook nog een gaskanon bij, waar de kraaien nog een grotere hekel aan hadden. Inmiddels kwamen de maïsplantjes boven de grond en konden een week later de "afschrikkingsmiddelen" weer opgeruimd worden. Van loonwerkers hoorde hij dat schade door kauwen en kraaien dit jaar overal een probleem is, ook bij met ontsmettingsmiddelen en tegen vogelvraat behandelde maïs (veelal oranje/geel gekleurd).

We kunnen ook dit jaar terugzien op een goede samenwerking met onze agrariërs. Dit jaar werd één contract afgesloten in het kader van de regeling 'Maatregelen voor de kievit op bouwland' en wel door Ad Hooijmaijers met boer Spierings.

Lopende het seizoen hebben we enkele keren berichten ontvangen over in het veld gesignaleerde pullen/jonge vogels, maar helaas ook over dode pullen ten gevolge van het natte, koude weer en voedselgebrek.

Hierna gaan we nader in op de resultaten van onze zes afzonderlijke groepen en het totaalresultaat. Waar getallen tussen haakjes ( ) geplaatst zijn, betreft het de gegevens van vorig jaar.

Kievitspul op maisakker

foto Gerard van Mierlo

Resultaten

Groep 1 o.l.v. Antoon Muskens

In de Buitenpolder van Baardwijk vond deze groep in totaal 20 (41) nesten. Net als vorig jaar weer minder, nu zelfs een halvering. We merkten het al in eerdere nieuwsbrieven op, de resultaatverwachtingen voor het gebied van deze groep nemen door de steeds verder oprukkende industrie helaas jaarlijks af, dit ondanks de forse inspanningen van de groep om dit te voorkomen.

Antoon en zijn mensen vonden 17 legsels van de kievit, 2 scholeksters en 1 kleine plevier. Er gingen 5 kievitslegsels verloren door predatie en 1 door verlaten. Alle andere legsels kwamen uit. Het uitkomstpercentage was hier de afgelopen paar jaar erg hoog (meer dan 90%), maar bleef nu hangen op 70%, wat overigens ook nog een goed resultaat is.

Lopende het seizoen werden hier regelmatig patrijzen, knobbelzwanen, verschillende ganzen en kwikstaarten gespot.

Groep 2 o.l.v. Ad Hooijmaijers

Op het werkterrein van deze groep, aan de westkant van Waalwijk, werden totaal 75 (92) legsels gevonden. Was er vorig jaar een toename met 24% ten opzichte van 2019, nu is er een terugval met 18% ten opzichte van vorig jaar. De groep vond net zo veel nesten als de andere groepen samen. Er werden 72 nesten van de kievit gevonden en 3 van de scholekster. Van deze legsels kwam 68% uit, te weten 51 legsels van de kievit. De overige 24 nesten gingen verloren, 11 door predatie, 11 door werkzaamheden en 2 nesten door verlaten. Vooral de aanmerkelijk lagere predatie was een belangrijk pluspunt. De groep spotte verder, vaak meerdere keren, de tapuit, Cetti's zanger, gele kwikstaart, wulp, rietgors, grasmus, roodborsttapuit, kneu, putter en veldleeuwerik en ook reeën en hazen.

Vorbereidingen voor de barbecue

Beeldje voor Ad

foto's Gerard van Mierlo

Ter afsluiting van het seizoen is de groep weer naar de Biesbosch geweest, het uitje werd ook dit jaar georganiseerd door Rien en zoals al vermeld was Tiny wonder boven wonder ook present. Met de boot (gelukkig met kajuit want de dag begon regenachtig) ging het vanuit Drimmelen de Biesbosch in. Eerst naar de Zwarte schuur, een boerenmuseumpje op de Lepelaar, waar ze een rondleiding kregen en tijdens de koffie gezellig hebben zitten kletsen. Ze kwamen ook nog vast te zitten met de boot, maar dankzij Albert kwamen ze weer los, wat de redder wel een nat pak opleverde. Elke keer een stukje varen en wat wandelen (Jannezand en de Zuiderklip). Er werden veel rietvogels, watervogels en roofvogels gezien, maar helaas niet de zeearend of de visarend.

Ze sloten af met een barbecue bij het huisje van Henny (een vrouw die jarenlang midden in de Biesbosch woonde) bij de Amaliahoeve. Hier werd groepscoördinator Ad in het zonnetje gezet en bedankt voor zijn tomeloze inzet voor de groep en de weidevogels. Hij kreeg een mooi beeldje voor op de schoorsteen om tijdens de wintermaanden te kunnen mijmeren over toch weer een geslaagd seizoen.

Groep 3 o.l.v. Henk Pijnappels

In de vorige nieuwsbrief meldden we dat in het gebied van deze groep, ook aan de westzijde van Waalwijk, tussen Sasweg en Dellenweg, nog gewacht werd op het resultaat van de laatste legfels, te weten één van een scholekster en 5 van Kieviten, deze laatste nesten lagen op pootruggen voor aardappelen. Omdat de aardappelruggen moesten

Nestbescherming

foto Henk Pijnappels

worden opgefreesd zijn de legsels in mandjes gelegd. Boer Straver heeft bij het opfrezen zelf deze mandjes verlegd, wat probleemloos verlopen is. Helaas werden daarna 2 van de 5 legsels gepredeerd. Op 5 juni waren er twee legsels uit en werden op een nabij gelegen maïsakker 3 pullen en een juveniel gezien. Een paar dagen later werd die maïsakker ontdaan van onkruid (spuiten en machinaal “schoffelen”). Daarna waren hier geen kieviten meer te zien. Half juni werd op de aardappelakker ook al een groep van ca 15 kieviten gesignaleerd. Hadden zij geen jongen te verzorgen en zich al voor de herfst gegroepeerd? Op een andere maïsakker van een andere boer werd het legsel van de scholekster ontzien (zie foto hierboven). Op 23 juni kwamen het laatste kievitslegsels en dat van de scholekster uit. De dag daarna waren er geen kieviten en scholeksters meer te zien: geen ouden en geen jongen; niet op de grond en niet in de lucht. Wel overal kraaien en ook twee reigers.

De groep vond totaal 11 (3) nesten, 10 van de kievit en 1 van de scholekster. Het scholekster nest en vijf legsels van de kievit zijn uitgekomen (55%). De andere 5 kievitslegsels zijn verloren gegaan, 4 door predatie en één door verlaten. Hoewel het zoekresultaat t.o.v. vorig jaar fors verbeterd is, is de groep niet positief gestemd over de overleving van de kuikens, integendeel.

Naast de besproken weidevogels werden gespot: wulp, patrijzen, gele kwikstaart, buizerd, kraaien, reigers, zwanen, eenden, ooievaar, koppel fazanten, reeën en hazen.

Groep 5 o.l.v. Harry Keijzer

Op percelen langs de Overstortweg, vlak bij 'de appelboer', en op het Herptsche Veld werden totaal 30 (24) nesten gevonden. Dus qua aantal een kleine verbetering ten opzichte van vorig jaar. Het ging om 29 Kievitslegsels en één nest van een scholekster. Hiervan zijn 18 Kievitslegsels en dat van de scholekster uitgebroed (uitkomst 63%). De andere legsels zijn verloren gegaan, 5 stuks door predatie van de kraai en 6 nesten door werkzaamheden.

Deze groep zag lopende het seizoen in haar gebied enkele patrijzen, meerdere gele en witte kwikstaarten, de torenvalk en veel hazen.

Op 18 juni heeft de groep met een hapje en een drankje bij 'Waleuk', een recreatie- en kampeerboerderij vlak bij hun zoekgebied, afscheid genomen van het weidevogelseizoen 2021 en voorlopig van elkaar.

Groep 6 o.l.v. Henk Bergmans

Op het noordelijke deel van de Gorseweide werden 8 (20) nesten gevonden, te weten: 7 van de Kievit en 1 van de scholekster. Helaas flink minder dan vorig jaar. Hiervan zijn 4 Kievitslegsels en dat van de scholekster uitgebroed. Drie Kievitslegsels gingen verloren door werkzaamheden. Eén en ander levert een uitkomst op van 63%.

Op dit deel van de Gorseweide en in het bijzonder langs de Hooibroekse Steeg werden, vooral door Peter, naast weidevogels en hazen ook gespot: groepjes kolganzen en grauwe ganzen, patrijs, wulp, gele kwikstaart, torenvalk, watersnip, ijsvogel, koekoek, kruisbek, putter, roodborsttapuit en rietgors.

Kneuen

foto Gerard van Mierlo

Groep 7 o.l.v. Dick Pol

Op het zuidelijke deel van de Gorseweide werden 5 (15) nesten gevonden. Dus ook hier, net als op het noordelijke deel, weer veel minder legsels dan vorig jaar. Het waren er 3 van de Kievit, 1 van de wulp en 1 van de scholekster. De Kievitslegsels en dat van de wulp zijn uitgekomen. Het scholeksterlegsel is gepredeerd. Het uitkomstpercentage was 80. Er zijn weinig andere vogels gezien: enkele witte en gele kwikstaarten, een roodborsttapuit, valk en enkele ooievaars.

De groep heeft het seizoen op 30 juni afgesloten met een lunch bij 'Duinrand' in Drunen.

Eindbeeld van het seizoen 2021

Zij het minder ingrijpend dan vorig jaar, was 2021 ook weer een coronajaar met de daarmee samenhangende beperkingen.

We beleefden dit weidevogelseizoen heel wisselende weersomstandigheden, koud, warm, nat, droog; we hadden het allemaal. De tweede helft van april, met kou, regen en weinig insecten was voor de Kievitpullen een slechte tijd.

Door onze inzet en met de medewerking van onze agrariërs kwamen we tot het volgende totaalresultaat. Samen vonden we 149 (195) nesten verdeeld over vier vogelsoorten. In onderstaand staatje het totale beeld.

Totaaloverzicht legsels 2021

Soorten	Totaal	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Werk	Verlaten
Kievit	138	92	46	67	23	19	4
Kleine plevier	1	1		100			
Scholekster	9	5	4	56	3	1	
Wulp	1	1		100			
Totaal	149	99	50		26	20	4
% van bekend resultaat		66,4	33,6		17,5	13,4	2,7

We vonden dit jaar 138 Kievitsnesten, nog al wat minder dan enkele jaren geleden, toen we vaak rond de 200 legsels zaten. Er zijn maar weinig jaren dat we met zijn allen minder Kievitslegsels vonden, dat waren de jaren 2011 (130), 2007 (122) en 2002 (113). Er zijn dit jaar wel pullen gezien, maar heel weinig vliegvlugge jongen. Gevreesd wordt dat veel pullen door voorjaarswerkzaamheden de vliegvlug fase niet bereikt hebben.

Vorig jaar vonden we 4 wulpennesten. Dit jaar slecht één. De drie jongen hieruit waren wel lange tijd op de Gorseweide te zien.

Het aantal scholeksternesten beweegt zich al jaren rond de tien. Dit jaar waren het er negen. Overigens lijkt het wel of er steeds meer scholeksters op platte daken met grind van scholen en fabrieken gaan broeden.

Dit jaar hadden we, net als vorig jaar, één legsel van de kleine plevier.

Vorig jaar hadden we een uitkomstpercentage van 58,5, nu van 66,4. Het percentage dat noodzakelijk geacht wordt om de populatie op peil te houden, is 70. Helaas zitten we daar dit jaar ook onder. Het wordt veroorzaakt door predatieverlies (17,5%), vooral door de kraai, door werkzaamheden (13,4) en voor een klein deel door verlating (2,7%). Er is al veel gepraat en geschreven over de teruggang van de akker- en weidevogel-populatie in het algemeen en die van de Kievit in het bijzonder. In ons gebied, en elders waarschijnlijk ook, spelen ongetwijfeld de volgende zaken een belangrijke rol: stikstofuitstoot, gebrek aan biodiversiteit, slecht bodemleven, predatie, droogte, te weinig voedselaanbod voor de pullen, en als gevolg daarvan, onvoldoende jonge aanwas en een veroudering van onze Kievitpopulatie.

Hieronder nog een overzichtje met de resultaten van de afzonderlijke loopgroepjes.

2021	Legsels	niet uit <-----> niet uit				
		uit	Niet uit	predatie	werk	verlaten
1. Antoon	20	14	6	5		1
2. Ad	75	51	24	11	11	2
3. Henk P.	11	6	5	4		1
4. --						
5. Harry	30	19	11	5	6	
6. Henk B.	8	5	3		3	
7. Dick	5	4	1	1		
Totaal	149	99	50	26	20	4
Percentages	100	66,4	33,6	17,5	13,4	2,7

En verder.....

Nieuw e-mail adres

Sonja heeft een nieuw e-mail adres: sonjavandenhurk@ziggo.nl.

Vakantie en evaluatieavond

Dit jaar moesten we, weer gedwongen door het coronavirus, onze startavond in maart laten schieten. We hopen dat jullie, ondanks dat en de tegenvallende resultaten het vrijwilligerswerk weer met plezier hebben gedaan en dat je met je groep een gezellige afsluiting van het seizoen hebt gehad. Zoals het er nu naar uitziet, kan de evaluatieavond wel door gaan, we streven naar de eerste helft van september. Een nader bericht hierover volgt nog. We hopen jullie daar allemaal gezond en wel te ontmoeten. Daarnaast wensen we iedereen hele goede zomermaanden en voor zover aan de orde een heel goede vakantie!

3 juli 2021, Henk Bergmans en Harry Keijzer